

‘ALS JE JEZELF
FEMINIST NOEMT,
DAN MOET JE JE OOK

femi nis tisch gedragen’

Tijdens de vijftigjarige verjaardag van OPZIJ, blikken we terug en kijken we vooruit. Welke strijdpunten dienen er op de hedendaagse feministische agenda te staan? We spraken erover met vrouwenrechten-verdediger **Imane Daoudi** van Femmes for Freedom, schrijfster **Tessel ten Zwaaghe**, jurist **Femke Zeven** van Bureau Clara Wichmann en journalist en schrijfster **Tatjana Almuli**.

DOOR ALIES PEGTEL BEELD PAUL TOLENAAR

Ten eerste: jullie zijn allen aanhangers van het intersectioneel feminisme, een term die door de Amerikaanse hoogleraar Kimberlé Crenshaw in 1989 is gemunt. Deze vorm van feminisme gaat ervan uit dat iedereen te maken heeft met verschil in huidskleur, sekse, leeftijd, religie, economische en sociale klasse, en dat de samenhang tussen deze factoren zorgt voor privileges of juist nadelen.

Tessel: 'In mijn boek *Dat zou jij nooit toelaten*, schrijf ik over mijn eigen ervaring met partnergeweld. Maar je hoeft maar een klein beetje onderzoek te doen om erachter te komen dat vrouwen van kleur of met een lichamelijke beperking nog veel kwetsbaarder zijn en nog moeilijker uit een gewelddadige relatie loskomen. Een boek over partnergeweld kan niet alleen gaan over partnergeweld tegen witte vrouwen zonder lichamelijke beperking, want dat is maar een klein deel van het plaatje.'

Tatjana: 'Terwijl ik *Knap voor een dik meisje*, schreef kwam ik erachter hoe alle vormen van onderdrukking met elkaar te maken hebben. Hoe bijvoorbeeld dikke vrouwen van kleur nog veel meer gestigmatiseerd en gediscrimineerd worden dan ik als witte dikke vrouw.'

Femke: 'Ik vind de intersectionele feministische benadering op dit moment de beste manier om het patriarchaat omver te werpen. Dan streef je naar een inclusieve samenleving waar iedereen gelijkwaardig wordt behandeld en je elkaars grenzen niet overschrijdt.'

Even in z'n algemeenheid: hoe zien jullie Nederland in internationaal vergelijkend feministisch perspectief?

Tessel: 'Ik vind Nederland echt het land van het wegkijken.'

Tatjana: 'Van het mooi weer spelen.'

Tessel: 'Alles staat in het teken van de neoliberale mentaliteit, zo van als je het echt wil, als je maar hard genoeg werkt, kan alles. Dat is echt een vorm van *gaslighting* voor mensen op zwakke posities.'

Tatjana: 'Het is net of men niet wil zien hoeveel ongelijkheid er nog is.'

Femke: 'Klasse ligt in Nederland heel gevoelig. We negeren klassenverschillen het liefst doen net of iedereen gelijk wordt behandeld. Maar er is echt een aantal aanwijsbare regelingen die ervoor zorgen dat bijvoorbeeld vrouwen zes stappen achterlopen; dit strookt alleen totaal niet met ons zelfbeeld van progressief land. Zorg dan dat het minimumloon omhooggaat zodat bijvoorbeeld schoonmaaksters meer verdienen, zorg dat huishoudelijk werk meer wordt gewaardeerd en beloond.'

Imane: 'De aandacht en het beleid zijn vooral gericht op de bovenlaag van de bevolking, op topvrouwen. Vrouwen hebben relatief gezien hun onderwijsachterstand ingelopen, jawel, maar we moeten de vrouwen niet vergeten die achterblijven. De kloof wordt groter. Er zijn in Nederland ook vrouwen die zelf niet over geld kunnen beschikken of financiële zeggenschap hebben. Die niet mogen werken, wier man de deur op slot gooit als hij de deur uitgaat. Ze zijn volkomen afhankelijk van hun man die financieel geweld tegen ze pleegt.'

Femke: 'De opvatting heerst dat de emancipatie wel een beetje klaar is. Zo is de duur van de partneralimentatie onlangs van twaalf jaar teruggebracht tot vijf jaar. Heel rigoureuus. Vanuit de gedachte dat vrouwen tegenwoordig toch wel zullen of blijven werken. Dat is veel te rooskleurig en simpel gedacht. Want dat geldt niet voor alle vrouwen. De vraag is of dat gewenst is, maar nu is in elk geval de realiteit nog dat de meeste vrouwen in deeltijdwerken en dat maar de helft van de vrouwen financieel onafhankelijk is. De financiële kloof is nog groot, daar moet wel rekening mee worden gehouden in wetswijzigingen- en beleid.'

Vijftig jaar geleden tijdens de Tweede Golf stond onder meer onderwijs op de feministische agenda, baas in eigen buik, economische zelfstandigheid, het recht op werken. Wat zijn de hedendaagse strijdpunten die jullie zouden willen agenderen?

Imane: 'Er zijn mensen die schrikken als ze horen waar vrouwen van kleur tegenaan lopen. Genitale verminking is bijvoorbeeld iets dat speelt in Nederland, er lopen jaarlijks circa 4100 meisjes het risico besneden te worden. Ze worden meegenomen naar het land van herkomst worden genitaal verminkt en komen weer terug. Als deze meisjes van tevoren geïnformeerd zouden worden en tools zou krijgen om er iets tegen te doen, zouden ze daarmee

misschien geholpen zijn. Maar dat gebeurt niet. De meeste Nederlanders hebben er nog nooit van gehoord.'

Tatjana: 'Genitale verminking is ook iets waarvan wordt weggekeken. Alles is ingesteld op de witte vrouw.'

Imane: 'Als het gaat om onderwijs, seksualiteit of baas in eigen buik lopen vrouwen met een bi-culturele achtergrond tegen dezelfde problemen aan waar Nederlandse vrouwen vijftig jaar geleden tegenaan liepen. Ik zou zelfbeschikkingsrecht voor deze vrouwen op de agenda willen zetten. Zij hebben ook vaak te maken met huiselijk geweld.'

Tessel: 'Dan krijg je meteen ook te maken met racisme, een groot maatschappelijk probleem wat zich ook binnen de hulpverlening afspeelt. Kijk naar de moord op Humeyra, een meisje dat in Rotterdam in 2018 werd vermoord door haar ex-vriend annex stalker. Zij is tig keer naar de politie gestapt. Er was hem een contactverbod opgelegd, hij was al meerdere keren veroordeeld, had vast gezeten. Maar zij kreeg gewoon niet de hulp die zij nodig had. Na haar dood zijn er berichten gevonden in de Whatsapp-groep van de politie Rotterdam: 'weer een Turk minder.' Dit is heel erg belangrijk om in gedachten te houden als je het hebt over huiselijk geweld. Want de

mainstream hulpverlening is ingericht op de witte vrouw. Terwijl juist gemarginaliseerde vrouwen niet alleen kwetsbaarder zijn voor huiselijk geweld maar ook voor racisme, vandalisme, etc.'

Schuilt een deel van de moeilijkheid met huiselijk geweld er niet in dat het zich afspeelt in de privésfeer en dat je niet in ieder huis een politie-agent kan plaatsen?

Femke: 'Er zijn speciale eenheden die hier wel degelijk in zijn gespecialiseerd. Maar er zijn enorme bezuinigingen geweest op dit vlak, zeker bij de politie.'

Imane: 'Niet alleen binnen de politie, ook bij Veilig Thuis. Er zijn veel te weinig opvangplekken beschikbaar in de vrouwenopvang.'

‘Er zijn in Nederland ook vrouwen die zelf niet over geld kunnen beschikken of financiële zeggenschap hebben.’

Tatjana: 'Dit gaat ook over representatie. Ik denk dat op veel plekken mensen van kleur of mensen die tot een minderheidsgroep behoren zichzelf niet in de hulpverlening herkennen. Ze zullen zich misschien ook niet veilig voelen om daar aan te kloppen.'

Imane: 'Dat zegt je heel goed Tatjana. Ze snappen deze doelgroep niet, er is te weinig kennis. Er zijn vrouwen die vervolgens bij *Femmes for Freedom* terecht komen en die aangeven dat zij van de hulpverleners hebben gehoord dat ze in geval van huiselijk geweld maar moeten scheiden. Maar 9 van de 10 keer kunnen of mogen vrouwen niet scheiden. En dat willen ze vaak zelf ook niet. Omdat ze als gescheiden vrouw een enorm stigma krijgen in hun gemeenschap.'

Tessel: 'Dat is weer de norm van witte westerse vrouwen: 'ga jij maar gewoon scheiden'. En er zijn natuurlijk ook veel mensen die niet eens naar de politie kunnen gaan. Bijvoorbeeld on-gedocumenteerde vrouwen die zijn vaak afhankelijk van hun partner voor hun documentatie, hun financiën.'

Geweld tegen vrouwen moet hoger op de agenda. En seksuele intimidatie? Is dat probleem nu getackeld door de #MeToo-beweging?

Tessel: '#MeToo is een wereldwijde *movement*, maar het is wel vrij eenzijdig gericht op de entertainmentindustrie. De hashtag is oorspronkelijk bedacht door een zwarte vrouw in 2007, en werd pas een hype in 2017 toen witte activistes ermee aan de haal gingen. Dat is heel tekenend. Mensen zien seksueel grensoverschrijdend gedrag niet als iets wat in vele organisaties voorkomt, ze denken dat

dit hoort bij beroemde mannen op machtsposities in de entertainmentindustrie. Dat zie je nu ook in Nederland. Kijk naar het schandaal omtrent *The Voice of Holland*, dat is dan even een *hot topic*. Maar het blijft een beetje bij een verbijsteringsmoment: "O mijn god, nee, Marco Borsato!"

Jij bent bang Tessel, dat grensoverschrijdend seksueel gedrag niet radicaal wordt afgewezen. Dat het bij oppervlakkige opwinding blijft en niet echt maatschappelijk doordringt.

Tessel: 'Ik weet zeker dat het niet doordringt. #MeToo begon in 2017 met Amerikaanse filmbons Harvey Weinstein, maar in Nederland is het bij een paar incidenten gebleven. In de kunstwereld, de hiphop en rap-scene, een geïsoleerd geval op de universiteit, en nu weer *The Voice*. Ik vind het naïef dat mensen telkens verbijsterd reageren en niet in de gaten lijken te hebben dat dit wangedrag structureel is. Het komt echt niet alleen voor in de entertainment-business maar overal op de werkvloer.'

Femke: 'Het is ook al veel ouder dan 2017. Mijn voorgangers hebben in de jaren negentig al procedures gevoerd tegen seksuele intimidatie op de werkvloer, maar

ook daarvoor speelde dit al. De term #MeToo is jong, maar het is helaas iets van alle tijden.'

Vinden mensen het ook niet gewoon gemakkelijk om beroemdheden onderuit te zien gaan? Het The Voice-schandaal is op zichzelf entertainment. Heftig drama, en dat ebt de aandacht weer weg.

Tatjana: 'Het overgrote deel van de mensen vindt seksuele intimidatie best erg. Maar ze zien het Voice-schandaal als een samenraapsel van een paar geïsoleerde gevallen, niet als uitvloeisel van een heel patriarchaal systeem. Ik ken ook veel vrouwen die dit gewoon hebben geïnternaliseerd: dit is nu eenmaal hoe het gaat tussen mannen en vrouwen. Zo'n schrijfster als Jessica Durlacher, die bij DWDD zat net nadat #MeToo was geëxplodeerd en alle ophef maar onzin vond.'

Imane: 'Tijdens het schandaal omtrent *The Voice* werd ook gezegd: "Waarom hebben de kandidates er niets van gezegd. Waarom komen ze er nu pas mee?"'

Tatjana: 'En ze kregen ook commentaar dat ze er sletterig uitzagen. Het werkt verlamdend dat er nog altijd aan *victim blaming* wordt gedaan.'

Imane: 'Vrouwen in bi-culturele gemeenschappen passen wel op om terug te vechten. Seksualiteit en het hebben van relaties is daar sowieso een taboe.'

Tatjana: 'De ongelijkwaardige sekseverhouding is nog steeds de status quo. Het is moeilijk om dat te veranderen. Het kost gewoon heel veel energie, en tijd en aanpassingsvermogen.'

De kracht van #MeToo is dat slachtoffers elkaar tegenwoordig via de sociale media kunnen vinden, en dat ze via de hashtag een hervormingsbeweging in gang kunnen zetten. Samen staan ze sterker dan alleen.

Femke: 'Er ligt inmiddels ook het wetsvoorstel seksuele misdrijven, daar is jarenlang keihard voor geknokt. Er had misschien minder vaart achter gezeten zonder #MeToo. Het wetsvoorstel is eindelijk een volledige herziening van de zedenwetgeving. Seksuele intimidatie, online en offline, wordt sterker toegevoegd aan het Wetboek van Strafrecht. En een ander cruciaal punt: de bewijslast ligt straks minder bij het slachtoffer. Om verkrachting aan te tonen, is het niet meer noodzakelijk om te bewijzen dat er sprake was van opzet, dwang, en geweld bedreiging. Iemand handelt strafbaar als duidelijk was dat de ander geen seks wilde, maar toch heeft doorgezet. En als blijkt dat iemand geen seks of een bepaalde handeling wilde, had je er voor moeten zorgen dat je dat wel wist. Dus onwetendheid is ook verwijtbaar. Het nieuwe kader gaat draaien om communicatie en wederzijdse instemming.'

Tessel: 'Ik zit niet in de juridische hoek. Maar ik denk dat het oplossen van seksueel geweld en ongelijkheid in de seksuele sfeer, voornamelijk zou moeten liggen in opvoeding, onderwijs en preventie. In plaats van in bestraffing. Zeker sinds we weten dat de Nederlandse politie een geschiedenis heeft van racisme, gaat dat mogelijk niet zo goed werken.'

Tatjana: 'Eens. Op basisscholen zouden ze al vroeg moeten beginnen met lessen over consent, *victim blaming*, gelijkheid en gelijkwaardigheid. Seksuele voorlichting moet weer verplicht worden gesteld. Het is belangrijk dat je je eigen lichaam leert kennen en weet wat je seksueel wil.'

Imane: 'Het is wel belangrijk dat dit onderwijsprogramma aansluit op een multiculturele klas, de lessen moeten inclusief zijn. Migranten en vluchtelingenvrouwen hebben andere issues, zoals huwelijksdwang en seksuele verminking. En iemand hoeft bijvoorbeeld alleen maar een hoofddoek af te doen, een ander maakt een foto van haar, die wordt *exposed* en dat leidt dan tot slutshaming.'

Tatjana: 'Ik denk dat je je eigen lichaam moet leren kennen en je eigen grenzen, dat is voor iedereen belangrijk. Seksuele voorlichting gaat nu over SOA's en zwangerschap voorkomen. Juist alle andere dingen moeten belicht worden, dat seks ook lekker is, dat je het voor je plezier doet. Dat vrouwen ook weten dat seks voor hen plezierig kan zijn. En als je weet wat voor jou 'ja' is, dan weet je ook sneller wat 'nee' is. Dan kan je makkelijker je eigen grenzen voelen en aangeven.'

Wat vinden jullie ervan dat sommige verdachte daders in de publieke arena worden afgestraft. Hoe staan jullie tegenover de cancel culture?

Tessel: 'Ik vind het een goed middel. *Cancel culture* vind ik overigens een woord van *Boomers*, dat zij gebruiken om zich lekker makkelijk achter te verschuilen vanuit een misplaatst gevoel van slachtofferschap. Zo van: 'Je mag ook niks meer zeggen tegenwoordig, anders word je gecanceld.' En als het dan gaat over seksuele intimidatie dan denk ik: hoezo *cancel culture*? Dit is letterlijk het gevolg van je eigen acties.'

Imane: 'En zo'n Ali B. die houdt zich nu stil. Maar zou het echt definitief zijn afgelopen met zijn carrière?'

Tessel: 'Neem nu zo'n Jeroen Rietbergen, hij is bij uitstek een man die niet het hardst getroffen gaat worden. Deze man zit in de meest geprivilegieerde positie ever. Die kan een dure advocaat inschakelen.'

Femke: 'Los van wat de consequenties voor de daders zijn, denk ik dat vrouwen in de toekomst toch eerder de stap zullen zetten om aangifte te doen. Er zijn duidelijke signalen dat de meeste mensen dit wangedrag echt niet meer oké vinden. Om nog even terug te komen op het recht; dat is ook normerend. Op het moment dat wij seksueel grensoverschrijdend gedrag in het strafrecht opnemen, dan geeft dit de maatschappelijke consensus aan dat daar een grens getrokken wordt en die is democratisch verkregen.'

Hoe zit het eigenlijk met de mannen in jullie eigen omgeving? Hebben ze feministische opvattingen, of zijn ze archaischer dan jullie lief is?

Tessel: 'Ik moet zeggen dat ik heel erg in een LHBTI-bubbeltje zit, ik ken niet zoveel heteromannen. Soms slaap ik wel met een heteroman, maar die geef ik dan gelijk ook een feministisch lesje, hahaha.'

Femke: 'In mijn omgeving zitten feministische cis-mannen, jazeke, er zijn bijvoorbeeld ook feministische mannelijke advocaten. Maar ik merk wel dat het lastig kan zijn om dit feminisme om te zetten in actie. Om het te aan te kaarten bij andere mannen zo van: 'Gast waarom praat je zo over een vrouw, of überhaupt over een ander mens,' die vervolgstap mis ik soms nog.'

Tatjana: 'In de vriendengroep van mijn vriend loop ik best wel vaak aan tegen hun flauwe grappen. En dan ben ik dus

'Juist alle andere dingen moeten belicht worden, dat seks ook lekker is, dat je het voor je plezier doet. **Dat vrouwen ook weten dat seks voor hen plezierig kan zijn.**'

de boze feminist die altijd zegt: 'Ik vind dit gewoon echt niet oké.' Maar ik heb al acht jaar een relatie, inmiddels zijn ze dit allemaal wel gewend van mij.'

Imane: 'Mijn broertje zegt: 'Jij bent wel een feminist, maar als je moet vechten in de oorlog, dan wil je natuurlijk thuisblijven.' Maar dan antwoord ik hem dat ik

helemaal geen oorlog wil.'

Tessel: 'Ik selecteer mijn vrienden op basis van mijn kernwaarden. Mijn *close* vrienden waar ik lief en leed mee deel, zijn vrouwen of transpersonen. De paar mannelijke vrienden die ik heb, zien mij echt als de feminist die elke keer de discussie aangaat.'

Imane: 'Wat ik wel mooi vind, is dat ik ook dingen zie veranderen. Een neef die ons benadert met een hulpvraag: 'Ik vind het zo erg dat mijn tante destijds in Marokko is achtergelaten omdat zij een relatie had. Hoe kan ik haar helpen terug te keren?' Of een jongen die een geheime relatie heeft en vraagt wat hij kan betekenen voor zijn vriendin, omdat haar vader haar gedwongen wil uithuwelijken aan een ander. Dat is echt nieuw.'

Jullie klinken strijdbaar. Als je bewustzijn zo scherp staat afgesteld op signaleren van ongelijkheid,

'Ik zit in een enorme bubbel, al mijn vrienden hebben het over intersectioneel feminisme, iedereen is het in de kern met elkaar eens.'

word je daar dan af en toe niet moe van of somber?

Tatjana: 'Zeker. Het is heel vermoeiend om te zien dat de verandering heel traag gaat. Ik zit in een enorme bubbel, al mijn vrienden hebben het over intersectioneel feminisme, iedereen is het in de kern met elkaar eens op fundamentele punten. Maar ik hoef er maar een artikel over te schrijven en dat op Instagram te posten, en ik krijg meteen allemaal berichten over me heen uit een andere bubbel, laten we zeggen uit *mainstream* Nederland: 'Wat zeg jij nu weer bitch.'"

Tessel: 'We bevinden ons in een marginale positie.'

Tatjana: 'De meeste mensen noemen zichzelf geen feminist. Ze denken dan dat je idealen moet hebben waarvoor je moet staan. En daar hebben heel veel mensen geen zin in. Dat begrijp ik ook best, want het is heel vermoeiend.'

Femke: 'Om even terug te komen op de eerste vraag:

Op de hedendaags feministische agenda:

- Zelfbeschikkingsrecht voor vrouwen met een bi- of multiculturele achtergrond
- Huiselijk geweld
- Seksuele intimidatie en seksueel geweld
- Financieel geweld
- Seksueel onderwijs op basisscholen

heel veel thema's die in het startjaren van *OPZIJ* relevant waren, zijn dat nu nog steeds. Dat wil niet zeggen dat er niks veranderd is, absoluut niet. Maar het gaat langzaam en de strijd voor baas in eigen buik gaat door. Dat eindelijk de abortuspijl verkrijgbaar is bij de huisarts, kunnen we nu pas net vieren. Maar dat bijvoorbeeld huishoudelijk werk nog steeds niet wordt behandeld als serieus werk dat je navenant dient te belonen, is natuurlijk heel verdrietig. Dat we nog steeds de straat op moeten voor veel dezelfde thema's.'

Imane: 'Men denkt dat je als feminist meteen met borden de straat op moet gaan. Als ik zeg: 'Jij bent toch ook voor gelijkwaardigheid, dan kijken ze me gek aan.' Je hoeft als feminist niet meteen een radicale activist te zijn.'

Tessel: 'Nou wat mij betreft wel. Ik vind het zelf namelijk ook heel vermoeiend als mensen zeggen dat ze feministisch zijn of feminisme gebruiken als een marketing stick of *buzzword*, en er absoluut niets aan doen. Als we bijvoorbeeld weer in zo'n #MeToo-golf zitten, dan is iedereen het met elkaar een: 'Oh wat erg, seksueel geweld is slecht.' Maar als je dan aan je vrienden vraagt of ze zich willen gedragen in de kroeg en geen meisjes in hun billen willen knijpen, dan geven ze vervolgens geen thuis: 'Sorry hoor, ik doe niet aan politiek op mijn vrijdagavond.' Als je jezelf feminist noemt, dan je moet je je ook feministisch gedragen. Het is heel makkelijk om te zeggen ik ben feminist en ik ben voor gelijkheid, maar ik vind wel dat er dan een minimale *OPZIJ* tegenover moet staan.' ○

Tessel ten Zeege (23)

'Ik schrijf en maak kunst over feminisme, voornamelijk over bisexualiteit en geweld tegen vrouwen. Onlangs is mijn boek verschenen, *Dat zou jij nooit toelaten*. Het gaat over het relationele geweld wat ik zelf heb ervaren. Ik studeer Genderstudies aan de Universiteit Utrecht en *Cross over Creativity* aan de Hogeschool voor de Kunsten Utrecht. Ik heb lang tijd de *Women's March* georganiseerd, maar dat werd me te veel.'

Over feminisme: 'Mijn moeder is redelijk feministisch. Niet voor niets ben ik vernoemd naar Tesselschade, een van de eerste vrouwelijke poëten in Nederland. Maar toen ik bijvoorbeeld te maken kreeg met *slutshaming* tegen het einde van mijn middelbareschooltijd, begon het feminisme pas echt bij mij te leven. Tijdens mijn studie kreeg ik ook oog voor de *struggles* van anderen. Ik ontmoette transmensen, ging me afvragen wat vrouw-zijn eigenlijk betekent en wie er allemaal last hebben van het patriarchaat. Oké feminisme gaat niet alleen over mij, realiseerde ik me, maar ook over vrouwen van kleur, transvrouwen, en over de LGBHTI-gemeenschap. Ik ontwikkelde een intersectionele feministische blik, die nu mijn leidraad is.'

Femke Zeven (28)

'Ik ben manager en jurist staats- en bestuursrecht bij Bureau Clara Wichmann, een organisatie die proefprocessen voert voor vrouwenrechten en gendergelijkheid. Naast rechten heb ik antropologie gestudeerd, met een focus op genderstudies en migratie. Tijdens een rechtenstudie word je er vanzelf mee geconfronteerd dat het recht een groot onderdeel is van het patriarchale systeem, met name ook in het binaire denken. Het recht is een enorme kracht, maar kan minderheidsgroepen ook uitsluiten. Het is de kunst om deze kracht om te draaien tot iets positiefs, waarbij het recht werkt voor iedereen.'

Over feminisme: 'Mijn beide ouders zijn feminist. Ze hebben dat niet vaak zo specifiek benoemd maar de *OPZIJ* lag bijvoorbeeld altijd bij ons in de woonkamer. Het feminisme raakt ook aan het gelijkheidsbeginsel wat ik van huis uit heb meegekregen. Het uitgangspunt dat je ieder mens in diens waarde laat en respecteert, is voor mij vanzelfsprekend te vertalen naar het intersectionele feminisme dat ik nastreef.'

Imane Daoudi (22)

'Als projectleider werk ik bij *Femmes for Freedom (FFF)*, een vrouwenrechtenorganisatie die zich bezighoudt met verschillende problemen waar meisjes en vrouwen tegenaan lopen met een bi-culturele achtergrond. Daarnaast werk ik een dag in de week als teamleider bij Kruidvat. In mijn vrijetijd werk ik als 'schuldhulpmaatje' voor Stichting Schuldhulp. Er zijn veel vrouwen die financieel aan de onderkant van de samenleving leven, ook vanuit FFF probeer ik ze erbovenop te helpen. Van huis uit ben ik veiligheidsdeskundige, ik heb integrale veiligheidskunde gestudeerd.'

Over feminisme: 'Als meisje zei ik al: 'Ik ben een feminist'. Ik heb een hele sterke moeder die me altijd heeft voorgehouden dat ik ervoor moet zorgen dat ik onafhankelijk ben. Eigenlijk vind ik dat iedere vrouw een feminist is. Als jij vindt dat mannen en vrouwen gelijkwaardig zijn, dan ben je in principe een feminist, volgens mij.'

Tatjana Almuli (30)

'*Ik zal je nooit meer*, mijn tweede boek is net uit. Als journalist schrijf ik over thema's die met feminisme te maken hebben, vaak over een taboe- of schaamtecultuur. Mijn vorige boek *Knap voor een dik meisje*, gaat over gewichtsdiscriminatie en stigma's. Sinds ik dat heb geschreven, zie ik hoe alle vormen van onderdrukking met elkaar te maken hebben. Naast schrijver ben ik fotograaf, en sinds kort maak ook de podcast *Tussen dertig en doodgaan*. De rode draad in mijn werk is het vertellen van verhalen, en vooral die verhalen die niet genoeg gehoord worden.'

Over feminisme: 'Mijn feminisme is een reactie op mijn dominante vader. Hij komt uit voormalig Joegoslavië en is een exponent van de patriarchale cultuur. Mijn broertje was duidelijk zijn lieveling. Hij werd altijd opgehemeld en ik kreeg letterlijk klappen. Lang heb ik gedacht dat je je als vrouw kleiner moet maken en je gedeisd moet houden. Ik had die houding helemaal geïnternaliseerd, leefde in schaamte en angst. Op een gegeven moment was ik er helemaal klaar mee, en ben ik mijn eerste boek gaan schrijven. Het ging aanvankelijk over dik-zijn en uiterlijk, maar later zag ik dat het eigenlijk ging over allerlei onderliggende patronen. Zo ben ik ook steeds meer bekend geraakt met het feminisme, en durfde ik uiteindelijk ook mijn stem te laten horen en ruimte in te nemen.'

